

**Őexcellenciája Michael W. Banach,
magyarországi apostoli nuncius beszéde
a piaristák az országban végzett szolgálatát engedélyező
102. országgyűlési törvény évfordulója alkalmából
(Piarista Tartományfőnökség, Budapest – 2024. február 23.)**

Köszönöm Zsódi Viktor atyának a meghívást erre az ünnepségre, a magyar Országgyűlés 102. törvényének évfordulójára, amely felhatalmazta a piaristákat szolgálatuk magyarországi végzésére. A piarista rend ugyanis a 17. század óta fontos szerepet játszik a magyar közoktatásban, kultúrában és vallási életben, a pesti piarista gimnázium alapítólevelét 1717. október 30-án írták alá. A rendet a város polgárai hívták meg, akik úgy gondolták, hogy városuk színvonala oktatás nélkül csökkent. A gimnázium háromszáz éves története szorosan összefonódott a magyar történelemmel: a fejlődés, virágzás, elnyomás és megújulás időszakában sokszor változott a tanulás székhelye, de a tevékenység soha nem szűnt meg.

Azt a javaslatot kaptam, hogy korunk katolikus iskolájának hivatásáról, feladatairól és kötelességeiről fogalmazzak meg néhány gondolatot. Tehát...

2023. április 30-án Ferenc pápa szentmisét mutatott be a Kossuth Lajos téren. Húsvét negyedik vasárnapjának evangéliumáról mondott homíliájában, amely része Jézusnak a Jó Pásztorról és juhairól szóló gondolatait megfogalmazó jánosi beszámolóinak (vö. Jn 10,1-18), a Szentatya a következő álmot osztotta meg:

„Testvérek, a „kifelé” lét azt jelenti, hogy Jézushoz hasonlóan mindannyian nyitott kapukká válunk. Szomorú és fájdalmas zárt kapukat látni: önzésünk zárt kapuit azok előtt, akikkel nap mint nap elmegyünk egymás mellett; individualizmusunk zárt kapuit egy olyan társadalomban, amely sokakat azzal fenyeget, hogy elsorvasztja őket a magány; a szenvedők és a szegénységben élők iránti közönyünk zárt kapuit; a zárt kapukat azokkal szemben, akik idegenek, mások, menekültek, szegények. Végül pedig egyházi közösségeink zárt kapuit: bezárkózva magunk közé, bezárkózva a világ előtt, bezárkózva azok előtt, akik „nincsenek rendben”, bezárkózva azok előtt, akik Isten bocsánatára vágnak. Testvérek, kérlek benneteket: nyissuk ki a kapukat! Próbáljunk mi is – szavakkal, gesztusokkal, hétköznapi tetteikkel – olyanok lenni, mint Jézus: nyitott kapuk, olyan kapuk, amelyeket senki előtt nem csapnak be, olyan kapuk, amelyeken mindenki beléphet és megtapasztalhatja az Úr szeretetének és megbocsátásának szépségét.”¹

---

¹ Ferenc pápa homíliája, Szentmise, Kossuth Lajos tér 2023. április 30. <https://katolikus.hu/dokumentumtar/ferenc-papa-magyarorszagon-6>

Nyitott ajtók. Ajtókat nyitni. Gondoltak már arra, hogy ez mit jelenthet a katolikus-piarista oktatás számára? Számomra úgy tűnik, hogy a katolikus oktatás küldetése a Kegyes Iskolák Rendjének iskoláiban az, hogy kinyissa az ajtókat, hogy diákjaink messzebbre láthassanak, mint a falak, amelyek egyébként sötétségbe zárnák őket. Mit is jelent valójában az örökkévalóság mélyére látni? Magában foglalja az igazság, a szépség és a jóság örök és természetfeletti javainak felismerését, elsajátítását és becsben tartását. Ez a három természetfeletti érték egymásra van utalva az örökkévalóság burkában.²

Igazság. Az igazságot a tudás ajtaján keresztül fedezhetjük fel. Ezt olyan akadémiai órákon keresztül nyitják meg előttünk, mint a teológia, a filozófia, a történelem, a logika, a természettudományok (Magyarország első mérnöki főiskolája, az 1763-ban alapított *szeñci Collegium Oeconomicum a piaristák* vezetésével), a matematika (a rend alapítása óta a piaristák számára kiemelt figyelem tárgya) és a robotika. Egyéb támogató tudományágak közé tartoznak a nyelvtan és a hangtan normái, az osztálytermi viselkedés szabályai, valamint az atlétika szabályai és stratégiája. Az igazság lehetővé teszi számunkra, hogy egy olyan közösséghez tartozzunk, amelynek közös történelme nagyobb, mint mi magunk vagy a saját kitalációnk. Az igazság rendet és békét teremt az igazságosan megállapított fontossági sorrend meghatározásán keresztül. Az igazság képessé tesz bennünket arra, hogy felismerjük és kielégítsük azokat az emberi szükségleteket, amelyeket saját egyéni erőnkkel nem tudunk kielégíteni, mert az igazság objektív mérce, amellyel megállapodhatunk a közös célokra épülő prioritásokban, és felismerhetjük a megfelelő eszközöket e célok eléréséhez. Az igazság megnyitja az ajtót, amely lehetővé teszi számunkra, hogy mélyen belelássunk az örökkévalóságba az önzés és az önző érdekek falán keresztül. Az ilyen tanulmányok által kínált igazság nélkül egy önző narratíva veszi át az irányítást felettünk és ural mindannyiunkat, és károsítja társadalmunk közjavát.

Szépség. A szépség örök javát a művészetben, a zenében, az irodalomban, a költészetben és a drámában keresztül láthatjuk. A szépség, amely szorosan kapcsolódik az igazsághoz, reményt ad nekünk. A szépség lehetővé teszi számunkra, hogy megosszuk az anyagtalán javak örömét, amelyek túlmutatnak a mérhető és számszerűsíthető anyagi javakon. A művészet és az irodalom tanulmányozása és gyakorlata az oktatás minden szintjén megnyitja azokat az ajtókat, amelyek lehetővé teszik diákjaink számára, hogy áthaladjanak a materializmus és a fogyasztói szemlélet falain. A művészet és az irodalom megnyitja a szépség ajtaját,

---

²A következő gondolatokat Daniel Guernsey, Ed.D., "Educating to Truth, Beauty and Goodness" (Az igazságra, szépségre és jóságra nevelés) című esszéje ihlette, amely a The Cardinal Newman Society "Catholic Curriculum Standards" című könyvének A függelékében található: <https://cardinalnewmansociety.org/wp-content/uploads/Educating-Beauty-Goodness-Truth.pdf> (.)

az igazságtól függő ajtót, és kiutat biztosít az önző narratíva falán keresztül, amely máskülönben bezárna minket a sötétségbe.

A szépség java nélkül az olyan tudományágak, mint a művészet, a zene, az irodalom, a költészet és a dráma csak nyers látványossággá válnak, amely félelemmel sokkol és érzéketlenné tesz a reményre. A hiteles szépség java nélkül az olyan tudományágak, mint a művészet, a zene, az irodalom, a költészet és a dráma csak akkor válnak értékelővé, ha számszerűsíthetők és eladhatók. Ez helyettesíti a karaktert a hírnévvel a művész profiljában.

Jóság. A jóságot a vallás tanulmányozásán és gyakorlásán keresztül tapasztaljuk meg. A vallás összetart minket az örökkévalóval. A vallás lelki találkozást kínál azzal, amit nem tudok manipulálni vagy irányítani, hanem csak imádni, nevezetesen Istennel. A vallás lehetővé teszi számunkra, hogy meglássuk a világ jóságát, mert Isten teremtette: „és látta Isten, hogy jó” (vö. Ter 1,18 és mások). A vallás lehetővé teszi számunkra, hogy világosan lássuk a személy méltóságát, mert az emberi személy Isten képére és hasonlatosságára teremtett (vö. Ter 1,26-27). A vallás képessé tesz arra, hogy tisztelettel tegyek tanúságot és értékeljem a megtestesült emberi lények jóságát, akik természetes módon különböznek a szaporodás céljából – „csont az én csontomból és hús az én húsemból” (Ter 2,23-24). A vallás lehetővé teszi számomra, hogy meglássam ennek az embernek a jóságát, akinek neve van és egy családhoz tartozik. Lehetővé teszi számomra, hogy találkozzam ezzel a személlyel, aki osztálytársam, tanítványom, tanárom vagy kollégám, nem tárgyként, hanem emberi szubjektumként, aki jelenvalóvá teszi Isten képét és hasonlatosságát. A vallás képessé tesz arra, hogy úgy lássam magam, mint akit Isten egy célra teremtett.

A vallás ajtaja nélkül diákjaink a hedonizmus falának csapdájában maradnak - ahol a dolgok vagy személyek jóságát csak az érzéki tapasztalat korlátozott mértéke értékeli – az alapján, ami fizikailag kellemes vagy érzelmileg stimuláló.

Számomra úgy tűnik, hogy a katolikus-piarista nevelés küldetése az, hogy megnyissa és kinyissa az igazságnak, szépségnek és jóságnak ezeket a kapuit. Ha ezeket az ajtókat nem nyitjuk meg, diákjaink és szüleik, valamint mi magunk is az egoizmus, a materializmus, a fogyasztói szemlélet és a hedonizmus falai mögé zárva maradunk. Ha ezeket az ajtókat nem nyitjuk meg, az oktatás elveszíti küldetését és identitását, aminek eredményeként az oktatás egyszerűen olyan készségek kialakításává válik, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az ember eligazodjon az elsötétített szobában, vagy csak további falakat építsen az elsötétített szobában.

A küldetés folytatódik. Diákjaink és szüleik megérdemlik, hogy ezek az ajtók megnyíljanak előttük, még akkor is, ha nem tudják, hogy az ajtók léteznek, vagy hogy valójában e falak mögött vannak. A mi felelősségünk, hogy tájékoztassuk őket, kinyissuk előttük az ajtókat, és megtanítsuk nekik, hogyan tartsák nyitva az ajtókat.

Hány diák fordult meg a magyarországi piarista iskolák termeiben, és tárult fel előttük az igazság, a szépség és a jóság kapuja? Majd kimentek, hogy kinyissák ugyanazokat az ajtókat mások számára. Deák Ferencre, magyar államférira, igazságügyi miniszterre gondolok; Esterházy Péterre magyar íróra; Eötvös Loránd magyar fizikusra; Lehár Ferenc osztrák-magyar zeneszerzőre; Petőfi Sándor magyar költő, liberális forradalmárra; Zipernowsky Károly magyar villamosmérnökre. Hozzátehetném még Török Dávidot, azt az építész, aki az apostoli nunciatura azon lakrészét tervezte, ahol Ferenc pápa látogatása alatt megszállt.

Magyarországon kívül a rend a modern történelem számos fontos alakját oktatta, köztük számos szentet, mint Szent John Neumann (Philadelphia negyedik püspöke, USA) és Szent Josemaría Escriva (az Opus Dei alapítója), olyan személyiségeket, mint IX. Pius pápa, Victor Hugo, Franz-Josef Haydn, Franz Schubert és Johann Mendel, a modern genetika atyja.

Természetesen a budapesti Piarista Gimnázium két Nobel-díjasáról is ismert, Hevesy Györgyről és Oláh Györgyről, mindkettőjük a kémia területén.

Kívánom, hogy a mai esemény ne csak egy történelmi tényről emlékezzen meg, hanem csodálatos alkalmat kínáljon mindannyiunk számára, hogy megújítsuk hivatásunkat, mint katolikus-piarista pedagógusok, akik arra kaptak meghívást, hogy ajtókat nyissunk és lehetővé tegyük diákjaink számára, hogy mélyen belelássanak az örökkévalóságba. Az igazság, a szépség és a jóság természetfeletti javai megmentenek minket az önzés, a materializmus, a fogyasztói szemlélet és a hedonizmus sötétségétől, és világos mércét adnak nekünk a hit keresztény erényeihez, amelyek által megismerjük az igazságot; a reményt, amellyel a szépséget érzékeljük; és a szeretetet, amelyben a jósággal a felebaráttal való közösségben találkozunk magának az Istennek az életében, akiben lelkünk megnyugszik (vö. Szent Ágoston: Vallomások, I. könyv, 1).

Vagy a budapesti Piarista Központ A épületének rekonstrukciójáról szóló cikk címének szavaival: „Harmóniában Istennel”.³

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

---

³ Jenő Kapy, “Harmóniában Istennel – In Harmony with God”: <http://hazai.kozep.bme.hu/en/budapesti-piarista-kozpont/> (.)